

Handläggare
Henrik Nerlund
Telefon: 0850829767**Till**
Stadsbyggnadsnämnden
Kulturnämnden

Rådet: Sälgen 4, bevarande av Stockholms äldsta bensinstationsmiljö

Med anledning av rubricerat ärende vill Skönhetsrådet anföra följande.

Beslut

Skönhetsrådet tillskriver Stadsbyggnadsnämnden och Kulturnämnden med en avstyrkan av förestående rivning och uppmaning till bevarande.

Ärendet

Stockholms äldsta bensinstationsmiljö vid korsningen av Birger Jarlgatan och Kungstensgatan hotas av rivning. Byggnaderna som uppfördes 1926 i klassicistisk stil är unika för Stockholm och kulturhistoriskt intressanta som en del av den internationellt uppmärksammade Swedish Grace-epoken. Efter att bensinhandeln lagts ner anser Skönhetsrådet att tjugotalmiljön bör restaureras och bevaras med nytt innehåll.

Bensinstationen som nyttobyggnad kan sägas vara en av 1900-talets viktigaste nya arkitekturobjekt. De allra äldsta stationerna gestaltades med det grekiska templet som förebild, för att under 1930-talet helt anamma modernismens formspråk och inte sällan vara de första byggnaderna att utföras i funktionalistisk arkitektur. När bensinstationen inte längre ansågs vara en framtidssymbol minskade dess status och därmed också ofta den arkitektoniska verkshöjden. Från början ritades stationerna av framstående arkitekter, i USA exempelvis av Walter Dorwin Teague och Eliot Noyes, i Danmark av Arne Jacobsen och i Sverige av Peter Celsing och Sven Wranér.

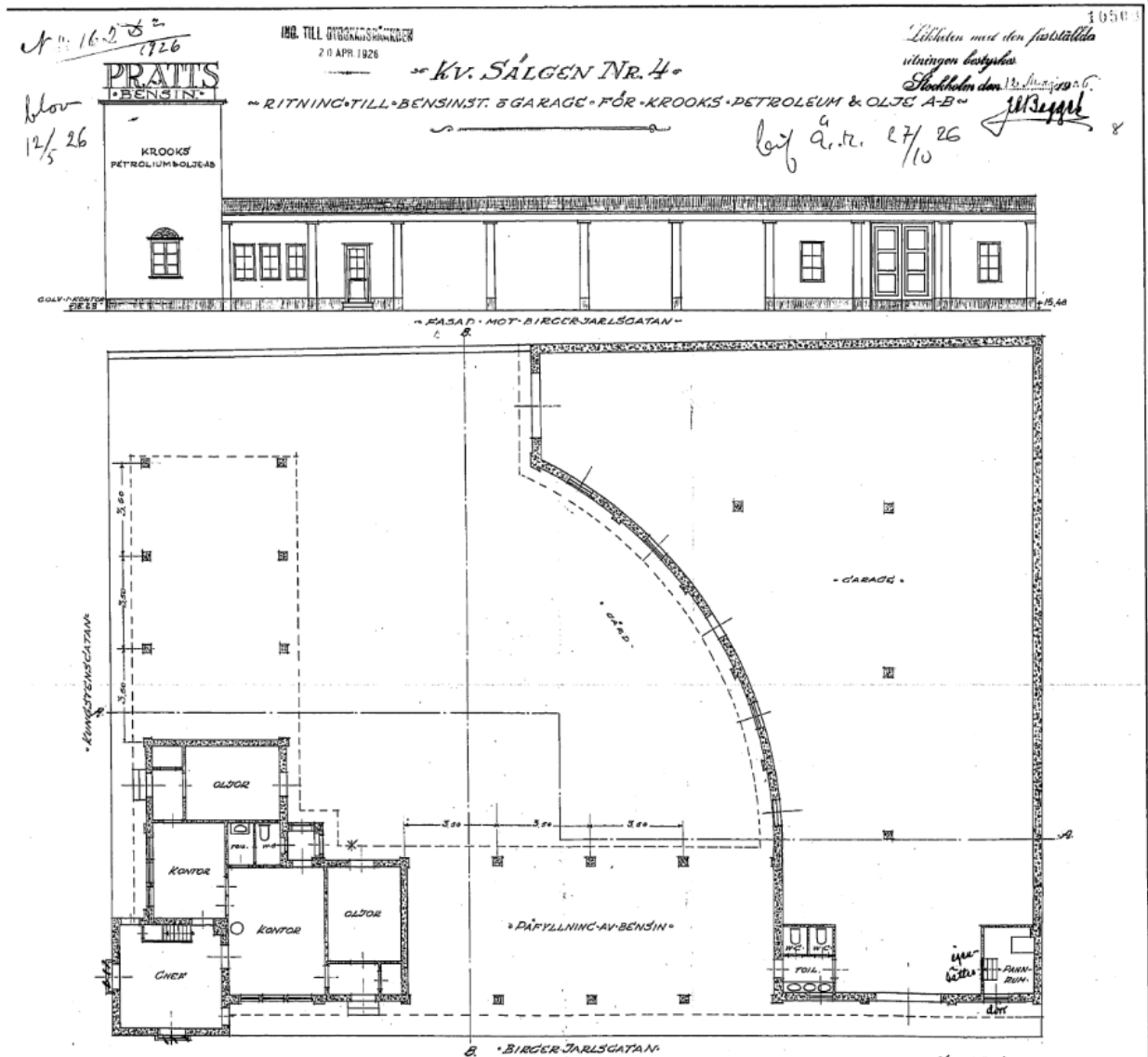
Bensinstationen på fastigheten Sälgen 4 ritades av den idag nästan bortglömde Sven Wranér och uppfördes 1926. Under denna tid arbetade Wranér hos Carl Bergsten. Vid Parisutställningen 1925, där den svenska paviljongen ritades av Bergsten, var Wranér arbetsledare och kontrollant. Den samtida bensinstationen är utifrån Wranérs ursprungsritningar tydligt besläktad med den svenska paviljongen, som anses vara portalverket inom Swedish Grace (se

ritningar i bilaga). Att bensinbolaget Krooks vände sig till Bergstens medarbetare Wranér säger något om dåtidens ambitionsnivå. Den snart 100-åriga byggnaden har förändrats kraftigt under åren men det klassicistiska grundanslaget finns kvar. Stationsbyggnaden har kvar sina tempelgavlar och till lisener förenklade pilastrar. Som förmodernistisk bensinstationsbyggnad är den unik i Stockholm och som Swedish Grace-verk är den intressant ur ett internationellt perspektiv; stadens första demokratiska klädedräkt var inte enbart en fråga för stadsbibliotek, konserthus och skolor, utan också för en vardagsmiljö som bensinstationen.

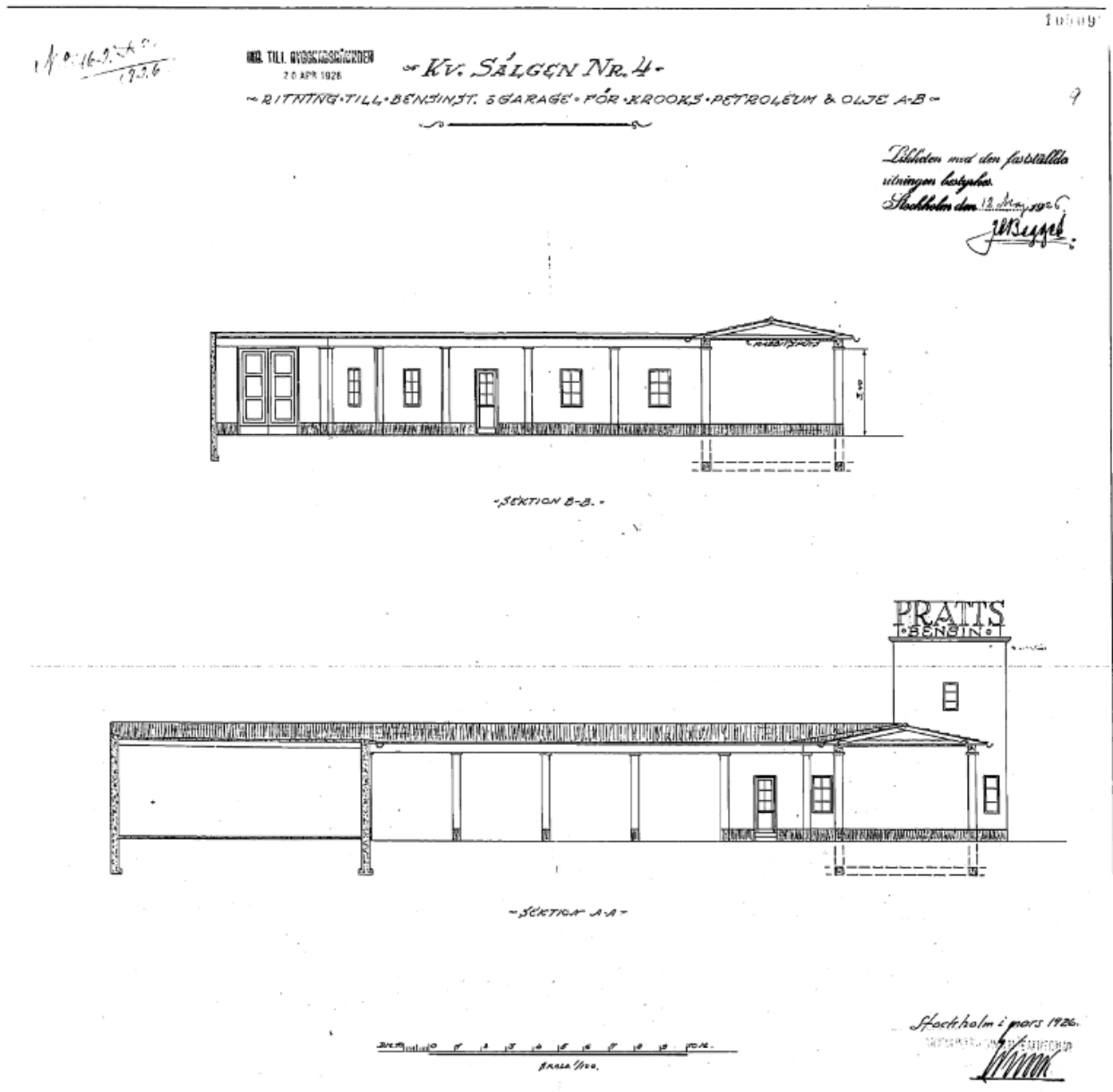
Efter att drivmedelsstationen nyligen avetablerats har fastigheten sålts till en exploatör som vill riva byggnaderna och utnyttja en stadsplan från 1940 som tillåter kvartersbebyggelse. Byggnaden är klassificerad av Stadsmuseet som grön, d.v.s. av högt kulturhistoriskt värde och som särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt.

Skönhetsrådet anser att den hotande rivningen måste avbrytas. Byggnaderna, som formar en unik miljö, bör istället restaureras och bevaras för framtiden. Efter ett iordningsställande av anläggningen kan den rymma andra verksamheter exempelvis restaurang, utställningslokal, butik eller kontor.

Bilaga till yttrande SR 2020/152

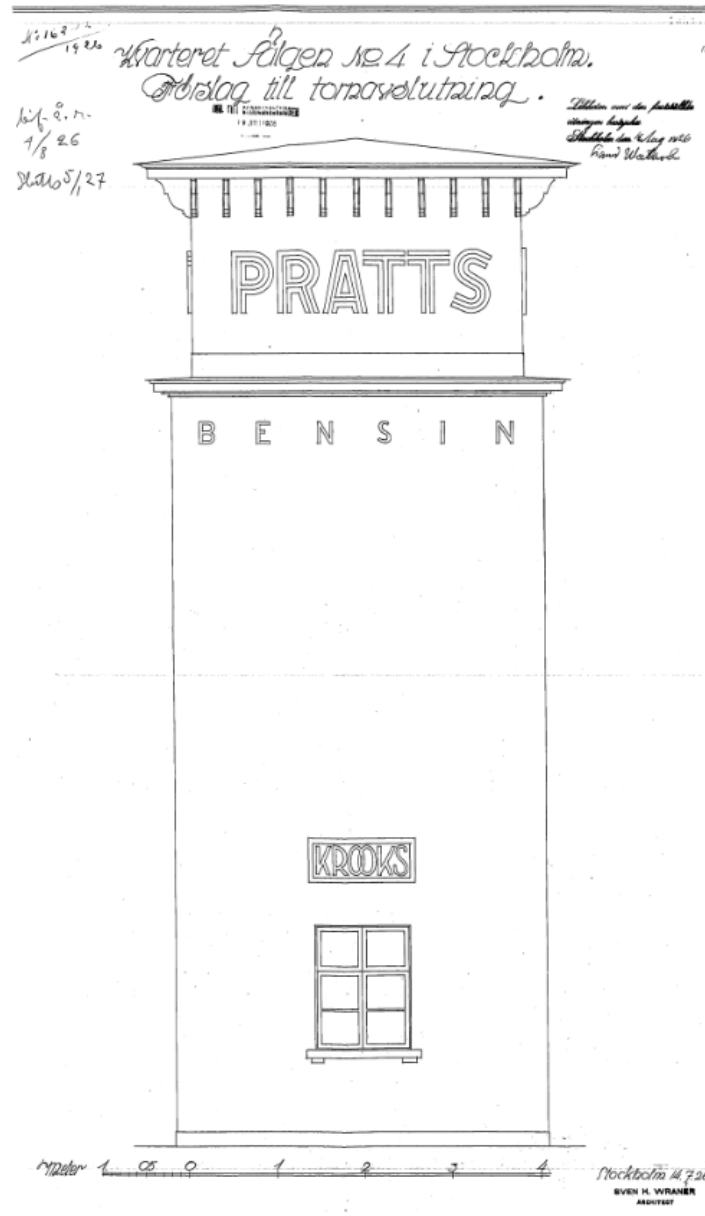
Ritning över fasad mot Birger Jarlsgatan. Idag har bl.a. tornet kortats av, garagebyggnaden byggts på en våning och portiken med kolonnad avlägsnats.

Ritning över det välvda gårdsrummet med den inre fasaden överst och kolonnaden inifrån mot Birger Jarlsgatan. Tempelgavlarna finns kvar idag liksom lisenerna.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

10535 Stockholm
Telefon 0850829767
Växel 08-50829000
henrik.nerlund@stockholm.se
stockholm.se/skonhetsradet

Ritning över tornavslutning i hörnet av Birger Jarlsgatan och Kungstengatan. Idag är hörntornet avkortat.

Samtliga ritningar är hämtade ut Stockholms stadsbyggnadskontors arkiv.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

10535 Stockholm
Telefon 0850829767
Växel 08-50829000
henrik.nerlund@stockholm.se
stockholm.se/skonhetsradet

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Inga Margareta,Varg	2020-06-02
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2020-06-02